І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 218. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 12-го ЛИСТОПАДА 1957 ЦЕНТІВ 5 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 12, 1957 No. 218. VOL. LXIV.

ЗДА МАЮТЬ ТАКІ Ж МОГУТНІ РАКЕТИ, ЯК І СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ — ЗАЯВЛЯЄ КВОРЛС

ПРЕЗИДЕНТ ВІДБУВАЄ ДАЛЬШІ НАРАДИ В СПРАВІ ПРИСКОРЕННЯ ПРОДУКЦІЇ ДАЛЕКОСЯЖНИХ РАКЕТ. — УРЯД ПРОПОНУЄ ЗБІЛЬШИТИ ВИСОТУ ДЕРЖАВНОГО ЗАБОРГУВАННЯ

Вашингтон. — В телевізійній програмі „Молодь хоче знати", влаштовуваній телевізійною стацією Ен-Бі-Сі, в неділю 10-го листопада ц. р. виступив заступник секретаря оборони Доналд А. Кворлс, який у своїх відповідях на ставлені йому питання ствердив, що З'єдинені Держави не відстають в ракетній ділянці від Совєтського Союзу і вже сьогодні диспонують такими ж могутніми ракетами, як ті, що їх застосували Совєти при випущенні Спутніка II. Склав таку заяву Кворлс на підставі оцінки зробленої д-ром Вернером фон Бравном, колишнім німецьким ракетним експертом, який під сучасну пору очолює департамент ракетних дослідів в армійському Редстон Арсеналі у Гантсвіл, Алабама. Зокрема, як ствердив Кворлс З'єдинені Держави Америки мають ракети спроможні викидати на відстань багатьох тисяч миль предмети ваги 5,000 фунтів. Запитуваний про те, в яких ділянках Совєти є сильнішими від ЗДА — Кворлс назвав ділянку електроніки, атомового озброєння і різні ділянки авіяції, але від конкретної оцінки американських досягнень в ділянці ракетній і порівняння їх із совєтськими ракетними досягненнями Кворлс — з огляду на вимоги державної безпеки, відмовився. Щождо здогадних розбіжностей і ривалізації окремих збройних сил ЗДА в ділянці ракетній, то на думку Кворлса ці розбіжності перебільшені.

Д-р Джеймс Р. Кілліян, юн. призначений през. Айзенгавером на керівника ракетної програми ЗДА.

Водночас із виступом Кворлса з Білого Дому прийшло повідомлення, що през. Айзенгавер визначив на пополудневі години у понеділок конференцію з секретарем оборони Нілом Г. МекЕлроєм. Справ, що мали бути обговорені на цій конференції, до відома не подано, але здогадуються, що Президент обговорюватиме з МекЕлроєм здійснення плянів, з'ясованих в останній промові през. Айзенгавера, виголошеній у четвер мин. тижня. Можливо також, що під час цієї конференції буде обговорена програма випущення американських сателітів Землі, до якої, згідно з останнім дорученням МекЕлроя, має включитися армія. През. Айзенгавер відбуде на протязі тижня ще низку розмов і конференцій з керівниками інших департаментів уряду. Темою цих нарад мав би бути плян збільшення державного заборгування, висота якого обмежена тепер постановою Конгресу до 275 більйонів долярів. Збільшення цього заборгування вимагають потреби озброєння, зокрема прискорення продукції далекосяжних ракет.

Сенатори Вайлі і Купер остерігають проти третьої світової війни

Ню Йорк. — Республіканський сенатор із Висконсину Вайлі, який є членом Сенатської Комісії Закордонних Справ, промовляв на прийнятті нюйоркського відділу „Ротарі Клаб" в готелі „Коммодор" і заявив, що ЗДА і вільний світ мусять забезпечити себе проти тієї сумної можливости, що СССР може зробити помилку внаслідок своїх успіхів із сателітами землі та втягнути світ в третю світову війну. В „40-річчя своєї революції, казав сенатор Вайлі, комуністи є рішені більше як колинебудь знищити волю в світі. Вони з чванливістю дивляться на своє 50-річчя в 1967 році" — бо „Спутніки" зробили з них ще більших арогантів", ніж вони були досі. — Республіканський сенатор із Кентаки Джан Шерман Купер промовляв на відкритті фільтрового центру Протилетунської Команди в Лексінгтоні, Кентіки, і сказав, що „ЗДА стоять тепер перед найбільшою небезпекою, яка для них була після закінчення другої світової війни", бо саме тепер „росіяни можуть зарискувати атакою на цю країну". Тому уряд ЗДА мусить дбати про те, щоб постійно мати збройну перевагу над комуністичним бльоком, бо тільки тим способом можна забезпечитися проти комуністичної небезпеки.

През. Айзенгавер перейшов лікарську контролю здоров'я у шпиталі „Волтера Ріда"

Вашингтон. — Президент Айзенгавер в неділю по полудні поїхав до армійського шпиталю „Волтера Ріда", де перебув повну лікарську контролю свого здоров'я, і залишив шпиталь в понеділок по полудні (11-го листопада). — Останній раз подібні лікарські оглядини Президента відбулися в днях 28-29 жовтня 1956 року. Про це повідомила пресу виконна секретарка Білого Дому пані Енн Вітен, яка сказала, що впродовж останнього року Айзенгавер переходив два рази частинну контролю свого здоров'я, після того, як 9-го червня 1956 року перебув операцію грубої кишки. (24-го вересня 1955 року Айзенгавер захворів був на серцеву атаку в Денвері). В середу, це значить 13-го листопада, Президент плянує летіти до Оклагома Сиrі, де має виголосити промову про значення наукових дослідів для безпеки країни. Ще в середу він має вернутися до Вашингтону, щоб бути присутнім на 61-их народинах своєї дружини, — пані Айзенгавер, які припадають на четвер 14-го листопада. Можливо, що Президент при кінці цього тижня виїде на листопадовий відпочинок до Огести, Джорджія.

Вільям П. Роджерс склав присягу як генеральний прокуратор ЗДА

Вашингтон. — 8-го листопада Вільям П. Роджерс склав присягу як генеральний прокуратор ЗДА на руки головного судді Найвищого Суду ЗДА Ірла Воррена. Присяга відбулася в конференційній залі Білого Дому, і президент Айзенгавер тримав Біблію під час складування присяги, а після того Президент передав Роджерсові номінаційну грамоту. Присутніми були члени кабінету Айзенгавера, між ними і Герберт Бравнелл, який зрезиґнував із становища генерального прокуратора. Присутні були і дружина Роджерса та два його сини 11-річний Даґлес Роджерс і 13-річний Деффрі Роджерс. Після того Президент був присутній на прийнятті в пошану Бравнелла в приміщеннях департаменту справедливости. Роджерс був заступником генерального прокуратора від 1953 року, а Бравнелл вестиме тепер адвокатську канцелярію в Ню Йорку. — Того самого дня, 8-го листопада Президент промовляв в Крайовій Академії ФБІ і хвалив аґентів Федерального Бюра Інвестиґацій і поліцистів за те, що з нараженням свого життя працюють для втримання безпеки в цій країні.

Американці відзначили „День Ветеранів"

Ню Йорк. — В днях 10 і 11-го листопада американці в в цій країні і в усіх інших державах, де перебувають американські збройні сили, відзначили „День Ветеранів", який давніше називався „Днем Перемир'я". З того приводу вже в неділю в деяких місцевостях відбувалися Богослужби по церквах, в яких згадувано тих, які життя своє поклали за рідний край і вшановано тих, які своєю хоробрістю причинилися до перемоги американської зброї в першій, другій світовій війні і в війні в Кореї. Члени католицької ветеранської організації в Ню Йорку були на Богослужбі в катедрі св. Патрика, а після того на прийнятті після Святого Причастя. Те прийняття відбулося в готелі „Рузвелта". В парку св. Катерини при 1-ій евеню і 67-ій вулиці відбулося відкриття бронзової меморіяльної таблиці в пошану тих американських вояків, які згинули в другій світовій війні і в війні в Кореї. Подібна таблиця в цьому парку знаходиться в пошану жертв першої світової війни. В понеділок 11-го листопада відбулися Богослужби по церквах, паради й походи вулицями міста та складання вінків під пам'ятниками героям. Всі міста в цій країні відзначили цей „День Ветеранів", а школи, поштові уряди та банки не працювали в понеділок 11-го листопада.

Число затруднених в жовтні становило 66 мільйонів

Вашинґтон. — Департаменти торгівлі і праці повідомляють, що число затруднених в жовтні цього року збільшилося на 300,000 і становило 66,000,000, стільки само, що в жовтні 1956 року. Число безробітних виносило в жовтні 2,500,000 осіб. Число затруднених збільшилося тільки тому, що збільшилося число затруднених в фармерстві, бо число промислових робітників в жовтні, в порівнянні з вереснем цього року зменшилося на 53,000, хоч звичайно в жотні воно любило збільшуватися. Але в жовтні 2,700,000 осіб не працювало деякий час тому, що нездужало на азійську інфлюенцу та інші недуги віддихових органів. Статистичне бюро повідомляє, що видатки консументів в жовтні зменшилися на 2 відсотки в порівнянні з вереснем цього року. Число перепрацьованих годин в тижні пересічно виносило тільки 39.5. Це зменшення було спричинене недугою азійської інфлюенци.

Промова Айзенгавера викликала затривоження в Москві і вдоволення на Заході

Москва. — Московське радіо, повідомляючи про промову Президента до американського народу з минулого четверга — стверджують західні кореспонденти в Москві — зраджує виразні познаки стривоження в Москві заповідженим зростом і покращанням науково-дослідних студій, важливих для війська. Офіційний радіо-коментар такий, що президент Айзенгавер, мовляв, заповів „приспішення перегонів у збросні". Совєти героїжаться при цій нагоді, що „З'єдинені Держави втратили свою військову перевагу над табором соціялізму" та старається переконати своїх слухачів, що „промова президента Айзенгавера ледви чи зможе відбудувати довір'я в американську силу". Совєтське радіо підкреслює, що сам Президент признав, що на випадок війни ЗДА зможуть потерпіти від совєтських далекосяжних ракет. Совєти облудно ремствують, що Айзенгавер „нічого не говорив про мир, ані про американського сателіта, тільки про програму зброєння". — Зате на Заході скрізь промова Президента Айзенгавера викликала найкращі відгуки. Напр. у Франції нав'язують промову Президента до заходів міністра закордонних справ Християна Піно з-перед двох місяців у Вашинґтоні, щоб зосередити й об'єднати західньоевропейські та американські науково-дослідні сили. Тільки впливовий паризький щоденник „Лє Монд" стурбований, що сенс останніх промов і Нікіти Хрущова і президента Айзенгавера один: „Ми виграємо, бо ми сильніші". — В Японії також сподіваються після виступу през. Айзенгавера затіснення японсько-американських взаємин.

Англія заклинає Совєти закінчити холодну війну

Лондон. — Англійський міністер закордонних справ Селвайн Ллойд звернувся у своїй промові в англійській палаті громад (парляменті) в минулу п'ятницю з закликом до совєтського уряду припинити холодну війну, при чому він уважає, що це треба зробити такими способами: 1. припинення штучного збільшування напруження на Середньому Сході, 2. припинення підрізування англійських інтересів у всьому світі. 3. припинення використовування дебат про міжнародне роззброєння для совєтських пропаґандивних цілей, 4. відмова від використовування терену Об'єднаних Націй для безперервних атак проти Заходу. Англійський міністер не виключив, що в майбутньому можна буде відбути знову з Совєтами конференцію „на високому рівені", але, мовляв, раніше совєтський уряд мусить припинити свою холодну війну проти Заходу. Відповідаючи на заклик англійських соціялістів щодо прийняття запрошення Хрущова на нову конференцію „на вершинах", Селвайн Ллойд заявив, що всупереч словам Хрущова за останніх 12 місяців совєтська політика зробила максимальні зусилля не в напрямку злагоди з Заходом і осягнення „співіснування", а в напрямку збільшення міжнародного напруження та підірвання спеціяльно англійських інтересів у широкому світі. Тому Ллойд поручив, що Англія найперше повинна стреміти до „скріплення своєї оборони не тільки щодо військової сили, але й економічно, політично і психологічно".

Над океаном зник літак із 44 особами

Гонолюлю. — Коло півночі з минулої п'ятниці на суботу відлетів з Сан Франсіско до Гонолюлю на Гавайських островах великий пасажирський літак із 38 пасажирами та восьми членами залоги. О год. 5.04 ранку і потім о год. 8.04 ранку давав ще радіо-сиґнали про нормальний перебіг подорожі. Коли він не прилетів в означеному часі до Гонолюлю — почались спершу радіові потім безпосередні розшуки за літаком. Його пальне було обраховане тільки до суботи 3 год. попол. Від суботи пополудні сотні кораблів і літаків різних типів, включно з 33,000 тонновим літаконосцем „Філіппінське Море", беруть участь в розшуках, які охоплюють від 650,-000 до 150,000 кв. миль. Береться до уваги, що нез'ясована катастрофа літака склалась у другій половині його дороги, яка разом простягалась через 2,400 миль. Найбільш вірогідною є концепція раптового і несподіваного вибуху на літаку, — у моторі, у збірнику пального чи в коморі з багажем. Сила вибуху мусіла бути така велика, що пільот ні його заступник не мали часу подати радіових вісток. Вправді в неділю деякі кораблі перехопили дуже далекі й невиразні сиґнали, наче з якогось автоматичного надавчого радіоапарату, проте годі було означити навіть приблизно дане місце. До понеділка ранку не було теж потвердження щодо знайдених на морських хвилях великих плям з оливи чи якихсь решток літака. Безслідне зникнення цієї великої чотиромоторової машини є трагічною тайною. ФБІ — подавали газети, дістало доручення прослідити, з яких причин можна б підозрівати, що стався там саботаж.

Спутніки мовчать — пес мабуть здох

Москва. — Появилось офіційне совєтське повідомлення, що радіоапарат з Спутніка II перестав надавати свої сиґнали. Водночас висловлено „здогад", що собачка Лайка не живе. У совєтському повідомленні кажеться, що „передбачувано" діяння апарату тільки протягам сьоми днів. Другого штучного сателіта Совєти вистрелили 3 листопада вранці. Лайка мала харчів тільки на 10 днів. Совєтський комунікат, очевидно, твердить, що „запляновaна програма наукового прослідження була цілком виконана". Совєтські часописи нічого не згадують більше про собаку. Зате московський кореспондент італійського комуністичного щоденника „Ль Уніта" в Римі подав почуту від большевицьких інформаторів вістку, наче б Лайці згори приготовано отруту в останній частині харчу. Тільки совєтський „Оґоньок" для сенсації подає різні другорядні подробиці про Лайку, її расу, її „апатичну вдачу" і т. п. За офіційним совєтським комунікатом дальші відомості про другого сателіта можна буде осягати тільки на підставі обсервації з Землі. Видатний англійський астроном д-р Ричард ван дер Райет Вулі висловив свій поважний сумнів, чи Совєти взагалі сказали правду щодо ваги й величини другого сателіта. Він звернув увагу, що Совєти вважають своїх сателітів тільки частинкою військово-технічної програми і тому згори треба рахуватися з тим, що всі подавані ними подробиці — свідомо фальшиві.

ЗАХІДНІ ДЕРЖАВИ ГОТОВІ ФІНАНСУВАТИ АСВАНСЬКУ ГРЕБЛЮ В ЄГИПТІ

Каїро. — Юджин Р. Блек, президент Міжнародного Банку для відбудови і розвитку, (відомого як „Світовий Банк") прилетів на короткий час до Єгипту, де негайно відбув кількагодинні наради спершу з єгипетським міністром фінансів, потім з президентом Єгипту Ґамалем Нассером. Безпосередньо після того появились пів-офіційні відомості, що названий Банк, який є одною з станиць Об'єднаних Націй, а насправді веде операції у дійсній згоді з фінансовою політикою Заходу (комуністичні держави не є членами того Банку), готов взяти участь у фінансуванні Асванської греблі в Єгипті. Ця гребля стала для єгиптян наче символом єгипетського добробуту і — хоч тільки у проєкті — відіграла вже поважну ролю у світових подіях. Внаслідку раптової відмови З'єдинених Держав і Англії допомогти Єгиптові у будові цієї греблі, відмови, яка прийшла внаслідку фактичного заставлення Єгиптом своєї бавовни за совєтські доставн зброї, Єгипет „шляхом репресії" проголосив був у липні 1956 року націоналізацію Суезького каналу. Це викликало гостру крізу, якої найвищий пункт проявився якраз рік тому в однотижневій англо - французькій виправі проти Єгипту. В останньому часі були у пресі численні вістки про бажання Єгипту дійти до злагоди з Англією і Францією щодо взаємних претенсій. Саме тепер ведуться англо-єгипетські переговори в Римі, а від середи цього тижня мають розпочатись французько - єгипетські переговори в Женеві. Вони стосуються відшкодування Єгипту уділовцям Компанії Суезького Каналу, правного власника Суезького каналу, знаціоналізованого Єгиптом, а також відшкодування англійським і французьким фінансовим і торговельним підприємствам в Єгипті за їх „єгиптизацію". З другого боку Єгипет має претенсії до Англії і Франції за замороження в цих країнах (також в ЗДА) єгипетських банкових конт та за шкоди, спричинені минулорічним наїздом на Єгипет. Поміч Світового Банку в будові Асванської греблі, з активною участю американського й англійського капіталу, мала б прийти після того, як Єгипет задовольнив би претенсії шеровців Компанії Суезького Каналу та між Англією і Францією з одного боку та Єгиптом з другого відновились би нормальні взаємини. Тепер вони зірвані однаково в дипломатичній, як і економічній ділянках. Президент Світового Банку Блек, перед своїм від'їздом до Єгипту конферував у цій справі з генеральним секретарем ОН Гаммершилдом. Він буцім-то заоферував — за попередньою згодою всіх заінтересованих сторін — своє посередництво в цій справі. Покращання взаємин між Заходом і Єгиптом стояло б в суперечності з погіршенням відносин між Єгиптом і про-західними арабськими державами. За західними коментарями, єгипетсько - західня економічна співпраця мусіла б відбитись додатньо і на замиренні відносин на Середньому Сході та зменшенні совєтських впливів.

Король Йорданії гостро таврує режим і президента Єгипту

Амман. — Король Йорданії Гуссейн закинув єгипетському режимові, що він запродався Совєтам" та назвав єгипетського президента Ґамаля Абдель Нассера „Дон Кіхотом, який на право й ліво рубає дерев'яною шаблею, не наносючи цим ніякому іншому шкоди, тільки самому собі". Йорданський король вжив уперше таких гострих слів безпосередньо під адресою Єгипту у своїй промові до релігійних лідерів із Іраку, які запропонували йому посередництво в новому гострому спорі між Йорданією і Єгиптом. Цей спір виник несподівано внаслідку раптової неперебірливої кампанії, що її відновили радіовисильня з Каїро і єгипетська преса проти короля Йорданії Гуссейна, нацьковуючи йорданських арабів і арабських втікачів з Палестини, які пів-мільйоновою масою мешкають у східній частині Йорданії, щоб вони вбили короля та привернули там „народний" уряд. У щораз нових, з пальця виссаних вістках подається до відома про якісь переговори теперішнього уряду в Йорданії з Ізраїлем, що найбільш хвилює і обурює арабів, сповнених ненавистю до жидів. Йорданський уряд рішуче заперечує таким вісткам, а йорданська преса принесла публічну подяку короля Гуссейна всім тим, які в листах до нього заявляють йому льояльність і підтримку. Проте за твердженням західніх обсерваторів на Середньому Сході — ситуація короля Гусейна стає щораз важча, бо недовір'я до нього, внаслідку впертої пропаґанди з Єгипту і Сирії, починає закрадатись і до старшинського корпусу, до цього часу вірного королеві. Єгипетський часопис „Аль Шааб' конкретно закинув йорданському міністрові закордонних справ ель Ріфаєві, що той мав тайну зустріч з ізраїльським прем'єром Бен Ґуріоном і міністром закордонних справ Голдою Маєр у справі переселення арабських втікачів.

В АМЕРИЦІ

● **Нюйоркський посадник** Роберт Ф. Ваґнер із своєю дружиною був господарем на прийнятті в готелі „Валдорф-Асторія", влаштованому для 1,100 делеґатів держав-членів Об'єднаних Націй. Це прийняття, як і кожного року, влаштувало місто Ню Йорк. Мадярська делеґація прийняла була запрошення, але за день перед прийняттям його відіслала, не подавши причини відмовлення.

● **Над містом Орендж**, Тексас, бушувало торнадо, внаслідок якого згинуло 12 осіб і поранено 100 осіб. Торнадо захопило 4 міста, з'явившись несподівано, і населення не було до нього приготоване.

● **В Буенос Айресі**, Арґентина, продано на публічній ліцитації за 5,000 долярів частину меблів колишнього диктатора Хуана Д. Перона.

● **Вночі 8-го листопада** мешканці Ню Йорку стурбовано спостерігали довкола місяця ясний перстень, який мінився різними відмінками. Бюро погоди виязнило, що це — звичайне метеорологічне явище, і що перстень виник із дрібних частинок льоду, в яких заломлювалося світло.

● **У Рачестері**, Н. Й., пожежа знищила римо-католицьку церкву св. Боніфатія, спричинивши шкоду на 100,000 долярів. На місці пожежі присутній був нюйоркський кардинал Френсіс Спеллман, який прибув до того міста на срібний ювілей рачестерського єпископа Джеймса Е. Кірні.

● **Роберт Гардогей** 4-го листопада вкрав з авта Мілтона Германа біжутерії на суму 8,300 долярів. Через кілька днів після того, він сидів у барі в Ню Йорку. Коли до бару ввійшли поліцисти, Гардогей, злякавшись, кинув на землю пачку від цигарок. Поліцист підніс її і знайшов там вкрадену біжутерію. Гардовей опинився в тюрмі.

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ МАЛИ СВІЙ ДЕНЬ НА МІЖНАРОДНІЙ ВИСТАВЦІ

Ню Йорк. — Українські жінки із Союзу Українок Америки, зорганізовані в виставковому комітеті під проводом п-ні Катерини Пелешок, мали на Міжнародній Жіночій Виставці, в якій брали участь, свій справжній день минулої суботи, 9-го листопада ввечорі, як великі маси народу, що заповнили приміщення Арморі при 34-ій вулиці і Парк евню, приглядалися їхній програмі: показові української ноші, що відбувся під проводом п-ні Марії Турко, і виступам солістки п-ні Марії Боднар, якій акомпаніювала на фортепіяні п. Оля Дмитрів, та двох груп українських танцюристів: т-ва молодших українських танцюристів під проводом п-ні Е. Оприско і танцюристів, зорганізованих при українському православному катедральному храмі св. Володимира під проводом п. Т. Турстліка. Коротке привітальне слово виголосила голова СУА п-ні Олена Лотоцька, а вияснення до програми, яку започатковано відспіванням українського національного гимну, давала п-ні Анастазія Бродин. Між численними українцями, які були приявні на цій програмі разом з великою міжнародною публікою, був і д-р Степан Витвицький, президент УНР в екзилі. Виставка тривала впродовж цілого тижня від понеділка 4-го до неділі 10-го листопада і українки мали на ній два свої кіоски, про що вже була інформація в цьому щоденнику.

У СВІТІ

● **Англійський** соціялістичний часопис „Дейлі Геральд Трибюн" дорікав през. Азенгаверові за те, що він рішив не заїжджати до Лондону у грудні місяці, коли поїде до Парижу. Це — перший випадок, коли англійська газета критикує Айзенгавера, бо він втішається в англійської преси великими симпатіями. Англійці сподівалися, що Президент ревізитуватиме в грудні Єлисавету II, тим часом він, їдучи на з'їзд НАТО до Парижу, не зможе так довго перебувати за кордоном.

● **У столиці Індії Ню Делі**, на 19-ій Конференції Міжнародного Червоного Хреста, в якій брали участь делеґати з 80-х держав, делеґати 17-х країн вийшли демонстраційно з залі після того, як більшість 62-х голосів проти 44-х (деякі держави мали по двох делеґатів — від Червоного Хреста і від уряду) прийняли американський внесок про те, що всі делеґації треба називати їх офіційними назвами. Таким чином націонал. китайську делеґацію треба було звати делеґацією „Республіки Китаю". Проти цього запротестували китайські комуністи, за якими подали протест і інші комуністичні країни. Вийшла з залі також голова конференції, індійська княжна Амріт Куар, яка заявила, що той внесок був „нечемністю супроти гостинної Індії". Індія визнає комуністичний Китай і з ним „співіснує".

● **В Японії** багато галасу наробило оскарження 18-х американських моряків за побиття інших моряків, арештованих за різні провини. Оборонець оскаржених пояснив публічно, що це не було ніякє „знущання над в'язнями", а просто бійка між моряками, які виконували військово - поліційну службу, і тими їх побратимами, які понапивались у шинку і зчинили авантуру. Ворожа Америці пропаґанда зробила з „онучі бучу".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОТРІБНЕ І ПЕРЕКОНЛИВЕ ЗАПЕВНЕННЯ

У житті народів, як і поодиноких людей та їх організацій, бувають ситуації, в яких доконче потрібні відповідні вияснення та переконливі запевнення. Така ситуація існує й тепер для всіх людей і всіх народів, як вільних, так і поневолених. Витворив її, зокрема, останній розвиток і зв'язана з ним пропаганда. Конкретно маємо на думці пропаганду, зв'язану з совєтськими повідомленнями про конструкцію міжконтинентальних ракет та з випуском у міжплянетарні простори вже двох совєтських штучних сателітів. Ці факти і пропаганда, що мала своє завершення у виступах і демонстраціях в Москві з нагоди відзначування 40-их роковин большевицької революції, викликали багато всіляких рефлексій у вільному світі і могли у відповідній мірі захитати його мораль і віру в його власну майбутність.

Немає сумніву, що в такій ситуації доконче потрібні були відповідне вияснення і запевнення. Немає також сумніву, що найбільш авторитетною особою, яка могла такі вияснення і запевнення дати, є президент З'єдинених Держав Америки, Двайт Д. Айзенгавер.

І він ці вияснення та запевнення дав, вибравши для цього найбільш відповідні форму, час і обставини. Президент Айзенгавер говорив до американського народу, використовуючи для цього найбільш розбудовану в світі американську телевізійну і радіову сітку, в четвер, 7-го листопада, себто у той час, коли в Москві, в супроводі великого пропагандивного галасу, відбувалися демонстрації з нагоди роковин большевицької революції. Це не є маловажна обставина, бо ж Президент, наприклад, міг виступити з цими своїми вияснениями на три дні раніше, себто в понеділок, напередодні виборів, і цим допомогти Республіканській партії та її кандидатам. Проте, не партію і не вибори, але свою націю, на яку історія поклала головну відповідальність за долю світу, мав Президент на увазі, даючи свої вияснення.

Темою виступу Президента були: „Наука і національна безпека", себто те, що є найбільше на часі і найбільш актуальне в теперішній ситуації. Зміст промови Президента відомий, і вона зводиться до таких головних точок:

1. Не зважаючи на те, що Совєти випередили Америку у вистреленні штучного сателіта Землі, за що Президент дав повне признання совєтським науковцям, і не зважаючи на совєтські досягнення в розвитку ракетної зброї, Америка і вільний світ не тільки не відстають, але й у великій мірі переважають комуністичний світ своєю оборонною та „відплатною" могутністю. Президент, зокрема, не тільки ствердив, але й показав, що, хоч Совєти випередили Америку у вистреленні штучного сателіта, американські науковці знайшли розв'язку на те, як дістати назад на Землю вистрелений у міжплянетарні простори предмет, щоб він не згорів, зустрівшись з атмосферою, як згоряють в ній метеори.

2. Совєти своїми перегонами у розвитку збросння коштом життьового стандарту свого населення тільки потверджують відому істину про агресивні цілі своєї політики. З цього факту, потвердженого „Спутніками" і міжконтинентальними ракетами, Америка робить відповідні практичні висновки і вживає конкретних заходів, щоб під кожним оглядом піднести на найвищі вершини справу оборони Америки і вільного світу. До тих заходів належатиме і координація для оборонних цілей американської науки та технологічного розвитку, і відповідний обмін цими досягненнями з іншими вільними країнами світу. Президент також згадав, що коли мова про розвиток атомової зброї, то в цій ділянці, як кількісно, так і якісно, Америка далеко перевищує Совєтський Союз.

3. Президент запевнив, що весь цей розвиток призначений виключно на оборону або відплату, якщо ворог поважиться на агресію.

Вияснення і запевнення президента Айзенгавера не залишили жадного сумніву. Очевидно, що він сказав тільки те, що міг і треба було сказати, але цього вистачало, щоб вияснити ситуацію і заспокоїти публічну опінію вдома і закордоном. А в сьогоднішніх часах є чого непокоїтись. Правда, коли агресори починали першу чи другу світову війну, Америка та її союзники були, можна сказати, безборонні, але впродовж відносно короткого часу вони зуміли до такої міри змобілізувати, розгорнути й використати свій величезний оборонний потенціял, що виграли обидві війни. Сьогодні ситуація інша, і Президент сам згадав, що тепер один-одинокий американський бомбардувальник зможе за одним разом перевести й скинути зброю більшої нищівної сили, ніж усі літаки перевезли й скинули її впродовж всіх років другої світової війни. В таких часах і при наявності підступного та агресивного ворога, оборонна готовість мусить бути на найвищому рівні. Тому й запевнення Президента в цій справі було і потрібне, і переконливе.

СТАБІЛІЗАЦІЯ ЧИ ДЕПОРТАЦІЯ

На підставі повідомлень і листів із теперішньої Польщі і з деяких натяків та пропозицій, висловлюваних у варшавському „Нашому Слові", можна прийти до висновку, що під сучасну порру польська комуністична партія й уряд обмірковують справу нової масової депортації українців із Польщі, знову ж на територію Совєтського Союзу. Така депортація мала б бути єдиною розв'язкою трудного і надокучливого для уряду й компартії „українського питання", спричиненого й актуалізованого існуванням етнічної української групи, що її кількість офіційні кола встановляють на яких 200.000, а неофіційні — на щонайменше 300.000 (останнє число подають теж совєтські джерела).

Можливість такої розв'язки проблеми української меншини в Польщі підтверджують такі факти, як підкреслювана в енунціяціях „Нашого Слова" „воля народу", чи пак бажання порозселюваних примусово по західніх воєвідствах Польщі українців, мовляв, „якщо нема змоги повернутися в рідні сторони, то хай нам дозволять виїхати на Україну", і, з другого боку, явне небажання польських офіційних чинників стабілізувати виселених з українських земель українців на заході Польщі.

Щоб припинити небажаний рух серед українців у Польщі за поворот „на своє", польська комуністична партія скликала в квітні ц. р. конференцію, на якій ухвалено т. зв. „квітневу постанову" в справі „нормування" повороту і стабілізації українців, порозселюваних примусово по західніх землях Польщі. З того часу минуло вже шість місяців, але про будь-яку стабілізацію українців немає мови. Вони як були громадянами другої кляси, без прав надання на землю, без матеріяльного забезпечення і будь-яких кредитів від держави, так і залишилися безправними паріями, що їх кожен може безкарно цькувати, переслідувати, а то й побивати до крови й до смерти, як це вже було багато разів останніми роками.

Щоб не бути голословними, варто навести подану варшавським „Нашим Словом" з 13 жовтня ц. р. (ч. 41) характеристику сучасного стану цієї стабілізації, розпропагованої польськими комуністами, як велике досягнення „дружнього інтернаціонального ставлення братньої Польщі" до української меншини:

„Не всі українці, які з тих чи інших причин залишаються на заході, одержали вже гарантовані їм квітневою постановою матеріяльні рекомпенсати за залишене ними (треба читати: за відібране їм — О. Р.) на давніх місцях замешкання майно, передусім за господарства. Дуже багато родин не мають ще відповідних домів, де могли б нормально мешкати. Чимало родин не мають найпотрібніших господарських будівель, не всюди ще українське населення забезпечене школами з рідною мовою навчання. Не всюди має воно можливість розвивати свою національну культурно-освітню працю. Не всі українці, яким потрібні кредити на ремонти і загосподарювання, одержали їх. Часто трапляються випадки, коли призначені для українців кредити видається на інші цілі, як, наприклад, в Квідзині, де з 500 тисяч злотих, призначених для автохтонів і непольського населення, 305 тисяч видано на потреби осадництва".

Накресливши таку картину „стабілізаційних" заходів польського уряду, яка в усіх своїх подробицях доказує, що польські офіційні чинники навіть і не думають про якусь стабілізацію депортованих до Польщі українців із Лемківщини, Надсяння, Люблинщини і Підляшшя, редакція „Нашого Слова" підтверджує ще раз факт крайнє ворожого і дискримінаційного ставлення до українців, мовляв, „у величезній більшості місцевостей не переборено ще шовінізму польського населення", і що це „невластиве (делікатно кажучи — О. Р.) шовіністичне відношення є одною з головних причин виїзду українців із західніх земель".

Факт повної відсутности у польських офіційних чинників будь-якого пляну чи бажання поліпшити катастрофальну господарську і життьову ситуацію українців підкреслюють і польські публіцисти. Один із них, цитований уже в „Свободі" Станіслав Станук, у своєму репортажі, надрукованому в краківському тижневику „Жиціє Літерацкє" п. н. „100 кілометрів шовінізму", виразно підтвердив брак будь-якої політичної лінії супроти українців. „Наша центральна влада, — писав він, — не має виробленого одностайного і обрахованого на довшу мету погляду на національну політику... В практиці послуговуємося методою т. зв. латання виниклих загострень, яке цілковито залежить від доброї волі і рівня свідомости провінціяльних кациків. Це безцільна забава. Порожнеча, яка ділить українську і польську точки зору, мусить бути весь час виповнена шовінізмом".

Все це і водночас із цим такі конкретні факти здійснювання польською владою стабілізації українців на західніх землях, як приведений самим же „Нашим Словом" (в цьому ж числі з 13 жовтня) приклад „стабілізаційних заходів" у Страхоціні, де українцеві Михайлові Соканові не то що не приділено кращої землі, яку він мав одержати згідно з „квітневою постановою" ЦК ПОРП, але й відібрано ту, що він мав — 0.80 гектара кам'янистого ґрунту і віддано цей ґрунт полякові — членові реґуляційної помірової комісії — тільки підтверджують що польському урядові і польській компартії не йде ні про яку „стабілізацію українців".

Іде їм тільки про тимчасове заспокоювання їх заявами та обіцянками, поки одного дня не буде проголошене рішення подиктоване буцім-то „волею народу", зн. самих заінтересованих, і апробоване „вселаскавіше" комуністичною Москвою — про „добровільне переселення" — як це називають у совєтському жарґоні примусову депортацію — всіх незадоволених й „неустабілізованих" українців до СССР.

О. Р.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 19-ти мільйонового майна організації!

I. Світ

ВЕЛИКА СИБІРСЬКА МІҐРАЦІЯ

Серед видань, присвячених різним питанням б. Російської імперії або сучасного СССР, вийшла недавно у виданні Пристонського університету книга Доналда Тридголда „Велика Сибірська міґрація".

Д. Тридголд, професор історії Росії, про якого говорять, як про автора великої розвідки „Ленін та його противники — боротьба за майбутнє Росії" і ряду статтей в журналах з питань Росії.

Ця книжка є цікавою для нас тому, що вона освітлює не тільки проблему колонізації Сибіру, але й важливі питання участи в тій колонізації українських переселенців.

У своїй передмові автор пише, що сибірська міґрація має багато спільного з історією колонізації Заходу ЗДА, з чим дуже тяжко погодитися.

Проф. Тридголд, однак, подає у передмові дуже важливе вияснення: „Частина історії сибірської міґрації не є змістом цієї книжки. Розвиток сибірського секційного, або реґіонального почування, змін у сибірській адміністрації не розглянено тут в деталях. Сибірські міґранти-переселенці мають різні релігійні почування (в багатьох районах домінують старовіри) і є різного національного походження. Переселенцями були майже виключно великороси, українці та білороси, мови яких становлять лінґвістичну групу східніх слов'ян. В офіційних відомостях і приватних дослідженнях майже не розглядається їх окремо. Таким чином читач мусить часто інтерпретувати слово „рашен", вжите в цій праці, як „російський", як „мешканці імперії", а не як „русскі", „великороси" (грет рашен)".

Як джерело до цього вияснення, автор подає „Географію України й сумежних країв" В. Кубійовича у німецькій мові (Берлін, 1943 р.), переклад, очевидно, з української мови (Львів, 1938).

Опінія автора про працю проф. Кубійовича є дуже цінною, бо вона як і пояснення автора до термінів „росіяни", „русский" і „москаль" в нашім останнім народнім вислові, надають яскравого колориту всій його книжці. Це чи не вперше так недвозначно цю справу представлено англомовному читачеві-досліджувникові.

В дальшім тексті Україну згадується багато разів, а зокрема її окремі губернії. Досить повно, хоч загально подано історію творення сибірської адміністрації, бо головна увага автора присвячена самому процесові міґрації та її розподілові по країні.

На початку книги подано загальні відомості про історію Російської імперії. Очевидно, все тут починається від Києва, бо за джерела служили авторові „Курс русской історії" Ключевського, „Росія й її криза" П. Мілюкова і „Огляд російської історії" Б. Саммера (Лондон). Досить багато посилань є на добру працю С. Сватікова — „Росія та Сибір" (До історії сибірського обласничества від XIX століття, Прага, 1929 р.).

Автор не використав, як то видко з доданого до його книги покажчика літератури, ряд дуже солідних та важливих видань у цих питаннях, як, напр., знаменитої історичної праці Джана Бадделея — „Росія, Монголія та Китай", у двох великих томах, „Історія Сибіру" И. Міллера, праці проф. Г. Гінса „Сибір, союзники й Колчак", як також нічого спеціяльного, що стосується до території Зеленої України, напр., клясичної книги Глуздовського, в якій докладно розглядається положення українців, великої книги „Приамур'я", виданої перед першою світовою війною чи многотомового видання „Труди амурської експедиції". Найголовніше ж, що автор міг би легко відповісти на поставлене ним питання „як далеко пішла сама ідея бути українцем чи білорусом", якби заглянув у статистичні таблиці перепису 1926 року, зокрема в 14-ту точку інструкції для учасників перепису, яка була розіслана по всій совєтській імперії.

У цих таблицях є точна відповідь на це питання. Автор нічого не згадує про українські праці в цій галузі, очевидно, з незнання української мови, бо інакше відома була б йому праця Т. Олексіюка „Українські колоніяльні землі в Азії" та ряд статтей, в тому числі й моїх. (Проте частина їх була друкована в англійській мові і їх використав проф. Меннінґ). Також не доглянув він історичної книжки Нортона про Далекосхідню республіку в англійській мові. Мабуть, ці праці не були йому рекомендовані або не вважав він за потрібне входити в детайлі, як про це говорить у передмові.

Проф. Тридголд між іншим користається працею Робінсона „Селянська Росія" (Лондон, 1932 р.) і не раз на неї посилається. У цій досить добрій праці автор, в списку джерел, вказує навіть на Історію України М. Грушевського.

Книжка Тридголда є серед англомовних видань на ці теми чи не першою ластівкою, яка пробує внести світло в засмічену царсько-совєтською пропаґандою інтерпретацію історії Росії.

СОВЄТСЬКА АМНЕСТІЯ ДЛЯ ЗЛОЧИНЦІВ І... ВАГІТНИХ ЖІНОК

На відзначення 40-річчя жовтневої революції Верховний Совєт СССР, „керуючись принципом гуманности", ухвалив амнестувати: 1) осіб, засуджених за кримінальні злочини на кару в'язниці терміном до трьох років, 2) жінок, що мають дітей до 8 років, а також вагітних жінок, 3) чоловіків старших за 65 років та жінок старших за 55 років і 4) неповнолітніх у віці до 16 років. Амнестія — сказано в постанові Президії Верховного Совєту — „не стосується до осіб, засуджених за злочини, передбачені розділом І. Положення про державні злочини", тобто до всіх політичних в'язнів — „буржуазних націоналістів" і інших „ворогів народу", які мусять добувати до кінця визначені їм 10-20-річні реченці, а після того доживати віку на „вільному поселенні". Жовтнева амнестія, переконливий документ, що розкриває дійсний характер „відлиги", „еволюції" та інших „полегш", яким легковажно повірили на заході деякі політики між ними й українські.

ПЕРШИЙ РІК КОЛЬОРОВОЇ „ВЕСЕЛКИ"

Ще тільки одне — грудневе число, що саме приготовляється, і буде завершений новий, четвертий, люксусово оправлений річник дитячого журналу „Веселка" — багатюще, сповнене пахощів добірної рідної мови, джерело високовартісних літературно-мистецьких і виховних матеріялів, правдива радість для дітей і справжня прикраса кожної бібліотеки.

Вже від першого числа, що появилося 15-го вересня 1954 р., як скромна 16-сторінкова вкладка до щоденника „Свобода" на звичайному газетному папері, „Веселка" стала наче спільною власністю її ініціятора й опікуна Українського Народного Союзу, її видавця „Свободи", її малих читачів і тієї великої частини українського громадянства, що розуміє її значення для майбутнього і підтримує її активно.

Через те й стало звичаєм, що кожного року громадянство отримує докладний звіт з матеріяльної сторінки „Веселки", що його складає УНСоюз та „Свобода", як і звіт з духової її сторінки, що його дає Редакційна Колеґія журналу.

Четвертий рік видання „Веселки", що майже добігає кінця, був переломовим роком у житті журналу. Це стосується, зокрема, його зовнішнього вигляду, бо духова сторінка „Веселки" залишилася такою самою, якою була на початку. Незмінними залишилися ідейні, світоглядові, виховно-моральні, естетично-мистецькі й літературні принципи, які лягли в основу видання від першого моменту її появи. Незмінними залишилися виховні ідеали й цілі, до яких „Веселка" від самого початку змагає. Не змінилися й засоби та шляхи здійснювання цих принципів. „Веселка" надалі зберігає свій суто українознавчий характер, надалі є всеукраїнським дитячим журналом, надалі бере до уваги національне, суспільно-громадське, релігійно-моральне й естетичне виховання та здійснює його при допомозі мистецького слова, малюнку, музики. „Веселка" надалі є журналом для дітей всякого віку і надалі має „магазиновий" характер. Ширше про ці питання читач знайде в двох попередніх звітах з праці журналу, друкованих у „Свободі" в 1955 і 1956 рр. Там з'ясована також історія постання журналу, його місце серед інших дитячих журналів у минулому й сьогоднішньому, його значення у вихованні молодого покоління, схема його побудови й організація праці, взаємини з малими читачами й громадянством.

Незмінним залишився склад Редакції журналу, що спочиває в руках членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури — Володимира Барагури, Богдана Гошовського й Романа Завадовича. Мовна редакція належить ред. Вячеславові Давиденкові. Фотограверську працю від січня 1957 р. виконує Софрон Федів, що є також технічним керівником видання. Склад виконують Адріян Лапичак і Роман Антонович, ломку Анатоль Домарацький, друк Іван Книш.

Постійно зростає коло співробітників-авторів і ілюстраторів. За останній 1957 рік видання подибуємо в „Веселці" такі прізвища авторів: К. Антонович, В. Барагура, Я. Божемська, М. Бризгун-Шанта, Н. Бурик, В. Бучинська, М. Вовчок, І. Волянський, Л. Глібів, С. Гординський, К. Гриневич, М. Грушевський, Б. Данилович, О. Данський, Діма, С. Дмоховський, В. Дубина, Н. Забіла, Р. Завадович, І. Керницький, О. Кобець, М. Ковальський, Е. Козак, У. Кравченко, О. Лятуринська, М. Маморський, М. Метерлінк, Г. Мироненко, І. Наріжна, Н. Наркевич, О. Олесь, К. Перелісна, В. Переяславець, М. Петрів, М. Погідний, Л. Полтава, В. Свідзінський, Д. Свіченко, Г. Стеценко, Ю. Тис, Л. Українка, Н. Хмара, Л. Храплива, О. Цеґельська, Г. Чорнобицька, М. Шашкевич, Т. Шевченко, М. Щербак і П. Явор.

У „Веселці", за 1957 р. вміщено ілюстрації таких мистців: П. Андрусів, К. Антонович, М. Бутович, О. Вітик-Войтович, Я. Гніздовський, Л. Гуцалюк, М. Дмитренко, А. Климко, Е. Козак, Б. Крюков, М. Левицький, А. Малюца, М. Михалевич, О. Судомора, П. Холодний, В. Цимбал.

У „Веселці" за 1957 рік вміщено авторські спроби таких дітей: Ю. Кебало, О. Кебало, А. Мостович, Р. Постолюк, Г. Садовська, О. Сенюк, А. Шуль, та ілюстрації: Х. Зелінська, Ю. Кебало.

Зайшли й великі зміни в „Веселці". Перша із них це те, що від січня 1957 р. „Веселка" стала окремим журналом у видавництві „Свобода", а не як у попередніх роках додатком-вкладкою до щоденника „Свобода". Ця зміна потягла за собою цілу низку консеквенцій. Журнал перейшов на базу передплат. Коли досі вкладку-додаток до „Свободи" отримували автоматично всі без вимку передплатники й читачі щоденника чи мали бажання й потребу цей журнал читати чи ні, то з хвилиною видавання „Веселки", як окремого журналу, отримують його тільки ті, що заявляють бажання його мати і вносять передплату, що становить 4.00 доляри річно.

Вилучення „Веселки", як окремого журналу, потягло за собою ще й іншу зміну, а саме — журнал почав виходити на доброму ілюстративному папері. Це має свої великі плюси — друк, а, зокрема, ілюстрації на журнальному папері, виходять краще, як на газетному, що збільшує естетично-виховну вартість журналу, скріплює його притягальну силу і робить його тривалим, даючи змогу зберігати довгі роки. Цей момент важливий тим, що у дітей виробляє почуття пошани до друкованого слова. З другого боку ця зміна потягла за собою зріст коштів видання.

Третя велика зміна в плюсовому значенні, це кольоровий друк журналу. „Веселка" друкується тепер трьома ко-

(Закінчення на стор. 3-ій)

СКІЛЬКИ Б СЛІВ...

Скільки б слів лихих про мене
Не сказали у житті, —
Будь, любов, благословенна
За усі твої путі.

І за те, що я могутнім
Був з тобою в час весни,
Жив далеким, жив майбутнім,
Не помітив сивини;

І за те, що цвітом-рястом
Ти стелилась по землі,
І що ти манила щастям,
Хоч несла гіркі жалі.

І що розумом холодним
Я стежок не обирав,
Що у спокої безплоднім
Повноліття не проспав...

Т. МАСЕНКО

Роман Завадович

МАРІЯ МАРКОВИЧ, ЯК ВИХОВНИЦЯ

(1)

Марія Маркович не мала педагогічної освіти і не була професійною виховницею. Все ж знаємо з її листів до чоловіка Опанаса, що вона думала про звання вчительки, навіть — організаторки шкільництва: „...Хочу завести школу дітську. Писання не багато до чого доводить, се буде користній для людей. Думаю одну завести школу, а там і другу, скільки зможуся". У цій ділянці Марія мала замолоду невеликий досвід, але є певні основи догадуватися, що почувала в собі немалий педагогічний хист. 16-річною дівчиною навчала Божого закону менших брата й сестричку, читала їм Євангеліє та пояснювала. Будучи на вихованні й удержані тітки Катерини Мордовіної в Орлі, вчила грамоти її дітей. Та це була тільки припадкова педагогічна практика.

Незвичайні виховницькі здібності Марії Маркович заблисли всією силою аж тоді, коли вона стала матір'ю та письменницею. Року 1853 народився їй син Богдан, одинока в живих дитина подружжя Марковичів. Мати взялася вирощувати й виховувати одинака не тільки з найбільшою ніжністю й любов'ю, прикметною кожній добрій українській матері, але й винятковими в її добу підходами та засобами. Щоб зрозуміти цю незвичайність, треба кинути оком на ширше тло тодішніх умовин в Україні.

Понура й непривітна була національно-культурна атмосфера приблизно сто років тому в ‚окраденій' Україні під чорними царськими орлами. Простолюддя задихалося в ярмі кріпацтва і безпросвіття, а інтеліґенція, вихована в московській школі, звикла вживати здебільшого в слові й письмі, вдома й поза домом московської мови. Українська мова працею небагатьох письменників лише починала виборювати собі місце в літературній прозі й поезії. Про національно - державницьку свідомість провідної верстви народу в теперішньому розумінні не доводиться взагалі говорити. Навіть найкращі одиниці були радніш залюбленими в етнографію українофілами та романтиками. Сила Шевченкового слова тільки починала протоплювати льоди, підготовляючи ґрунт під духове відродження модерного українства. Люди були дітьми своєї доби, і не слід дивуватися, що не тільки друковані твори, але й приватні листи писалися московською мовою. Ось перед нами Маріїн перший чоловік, Опанас Маркович. Він — ентузіяст української пісні й народної поезії, прегарний знавець народного побуту. Він — свідомий національної культурної та історичної окремішньости українського народу, і це покищо в нього і в таких, як він, замінює ще не існуючу тоді політичну концепцію самостійної держави. Майже всі листи до дружини і знайомих пише по-московськи або, в найкращім випадку, московсько-українською мішаниною. При тому не забуваймо, що Маркович — кирило-методіївський братчик, переслідуваний за ідею відродження України, „соузник" Шевченка, один із кращих зразків нового на той час типу українця. А скільки було непробуджених, „відпалих" українців, „малоросів", цього й не злічити! Їм не давала пробудитися темрява миколаївської реакції, духової порожнечі 50-их років, років, що їх назвав Єфремов „мертвущими". То був час, коли дужий талант Шевченка тількищо перерішив сумніви, чи взагалі варто й треба робити українську мову літературною. Печать московської культури, піддержувана жандармським режимом Миколи І, проявлялася на кожнім відтинку українського життя.

Цій похмурій самодержавницькій атмосфері протиставили Марковичі, а передусім молода мати в своїм домі, систему виховання, яка нас не тільки приємно дивує, але не одній сьогочасній українській родині може послужити добрим прикладом. Коли Марковичі жили в Немирові, де Опанас був учителем гімназії, Богдасеві було заледве кілька років, отже рішальний вплив на його розвиток мала мати. Знаючи, що московську мову Богдан пізнає в школі, в основу його виховання поклала вона українську мову. Немає найменшого сумніву, що в сім'ї Марковичів панувала тільки українська мова, і що її вживали також гості, вчителі та учні, а найпереконливішим доказом на це є те, що Богдан тоді не вмів іншої мови, крім української, і, коли в 1857 р. поїхав з матір'ю в гостину до родини в Московщині, в Орлі, говорив тільки українською мовою. Про його національну свідомість свідчить факт, що він дуже ображався, коли хтось, хоча б і жартома, називав його „хахлом".

„Богдась хоч би однісіньке слово сказав по-руському — все по-нашому та по-нашому, — писала Марія до чоловіка з Орла. — Богдасеві годять, почали і говорити по-нашому. Коля то таки й добре говорить... Навіть і дядько, і той говорить по-нашому".

Вихований на свідомого українця, Богдасик так само любив українську пісню і пишався нею. Ніяка чужа пісня не могла його задовольнити. „А було тут з Богдасем, як тітка почала грати: погано та й годі! Заграй мені „Дід рудий", заграй та заграй!.. Мусіла вже „Козака" йому заграти," — писала Марія 11 вересня 1857 року.

Чотирорічний Богдан слухав залюбки не тільки материних казок, але й оповідань про минуле України, які Марія переказувала йому у власній доступній версії. З Маріїного листування знаємо, що і в Орлі вона не переставала виховувати сина на зразках рідної історії, що хлопчик знав різні факти про Хмельницького і про Дорошенка, і навіть боляче переживав їх невдачі, мовляв: „я того не хочу!" Навіть дядька в Орлі прозвав Хмельницьким. Марія сама серйозно готувалася, читала історичні твори („Читаю Б. Каменського, се більш для Богданка"), а потім опрацьовувала їх на письмі, „щоб легше було йому (Богданові) розказувати по-писаному та й надалі хай йому зостанеться". До чого не могла дістати задовільних матеріялів, просила поради й допомоги в чоловіка, наприклад.: „Напиши мені все, що ти знаєш про Петра Дорошенка, Сірка і Пушкаря, а теж і про Морозенка і Нечая, се в мені особицею од моїх робот, се для науки моїй Богдасевій..."

„Дуже жадаю я, щоб ти послухав, як він почне оповідати про діянія Дорошенка та Хмельницького, — читаємо в Маріїному листі до Опанаса. — Він оповідає не довго, та добре якось. Я бачу, як він сознання у одпалих українцях будить, єй же Богу моєму, що так! Ти знаєш, що тут їх чимало в Орлі... Вчора був Д. А. Нарбут. Як він зрадів, то я тобі й сказати не можу! Не наслухається Богдасевої мови, не надивиться на його, аж сльози в очах. „А я, — каже, — тут і забув рідну мову".

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

У СЕЛІ, ДЕ НАРОДИВСЯ ШЕВЧЕНКО

Як подає „Радянська Україна" (13 жовтня ц. р.), в селі Кирилівка — нині Шевченкове — де народився Тарас Шевченко, недалеко від школи, збереглася до наших днів стара, похила, вкрита соломою дяківська хата з маленькими віконцями, збудована ще 1782 року. Тут малий Тарас навчався грамоти у дяка. Серед села на подвір'ї, де була хата, в якій народився поет, стоїть його пам'ятник. З Кирилівки рівна дорога, обсаджена молодими деревцями, веде до села Будище, де ще зберігся будинок поміщика Енґельгардта. Тепер у ньому семирічна школа. На будинку встановлено меморіяльну таблицю з написом: „В цьому будинку Т. Г. Шевченко був слугою - козачком поміщика 1828-1829 рр.".

ЗАБОРОНА ПЕРЕЙМЕНОВУВАТИ МІСТА, СЕЛА І ПІДПРИЄМСТВА

Верховний Совєт СССР, пригадуючи у своїй постанові, що „великий Ленін учив радянських людей бути скромними" і що „в період поширення культу особи імена державних і громадських діячів ще за їхнього життя присвоювали районам, містам, колгоспам, школам та ін., а така практика призвела до неправомірного звеличення окремих осіб, применшуючи ролю партії", надалі зміну будь-яких назв робити тільки посмертно, з метою увічнення пам'яті особливо видатних осіб, і то „на прохання трудящих". Верховний Совєт пропонує перейменувати назад міста, села, підприємства і установи, яким надано імена ще живих „державних і громадських діячів". Очевидно, після останніх хрущовських чисток, зокрема викинення Молотова, Каґановіча і Маленкова, іменами яких названо сотні фабрик, колгоспів і шкіл, в Москві мають багато клопоту з їх перейменуванням.

„ОРІЄНТУЮТЬСЯ НА ЛОПАТИ"

У багатьох колгоспах Рівенської области, — пише кореспондент „Радянської України — безтурботно ставляться до збирання цукрових буряків. Головною причиною відставання є низька продуктивність збиральних машин, які цілими днями стоять через технічні неполадки та погану організацію праці. У колгоспі „Перемога" з 60 гектарів за два дні зібрано тільки півгектара. Ланки Любчик, Димитрук і багато інших копають буряки лопатами. „Нема трактора", — пояснює голова колгоспу. На іншій плянтації уж 6 днів нерухомо стоїть бурякокомбайн. Спочатку він стояв через відсутність комбайнера, а коли знайшли комбайнера, виявилось, що комбайн несправний. Бриґадир тракторної бригади бідкається: „Проїхали кілька метрів і центральний транспортер попсувався". Отож, у цьому й інших районах области — орієнтуються на лопати, а досконала техніка тим часом стоїть без діла".

„СЕРДЕЧНЕ СПАСИБІ"

Під цим наголовком вмістила „Радянська Україна" отакий лист, надісланий до редакції від колгоспниці Олени Дудченко:

„Мені вже 60 років. На старість я втратила зір і п'ять років не бачила. Та ось мене відвезли до лікарні в місті Сталіно. Професор І. П. Коп взявся мене лікувати, і через деякий час я знову побачила світ. Я і моя родина щиро дякуємо радянській владі і комуністичній партії за піклування про здоров'я трудящих".

І це все. А де ж Коп?..

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

Доповідь проф. В. К. Чапленка: „Совєтизація Павла Тичини".

12 жовтня ц. р. на засіданні Комісії для Дослідів на Пореволюційною Україною і Совєтським Союзом проф. В. К. Чапленко зробив доповідь на тему: „Совєтизація Павла Тичини".

Спершу доповідач схарактеризував ранній період творчости Павла Тичини, відзначивши високий формальний рівень поезій і незалежність політичних позицій. Характеристичним є відомий вислів поета: „Хіба й собі поцілувати пантофлю Папи?" Цикл „Псалом залізу" знаменує поворот: поет виступає за знищення культурної спадщини. В „Живемо комуною" Тичина пропагує утопійний комунізм. На початку 20-х років С. Єфремов відчув кризу в творчості П. Тичини. В його поезіях дедалі більше з'являється „казьонщина", пристосування до вимог дня. Врешті совєтський уряд поставив вимогу повного відходу від минулого і гострої критики його. В. Чубар особисто виступив з критикою творів П. Тичини, лаючи твір „Чистила мати картоплю" — за націоналізм, а „Кримські сонети" — за відхід від дійсности. З кінця 20-х років друковані твори П. Тичини цілком відповідають черговим політичним вимогам уряду. Совєтськими трафаретами насичені навіть поезії „Леонтович" та „На день свята Ольги Кобилянської". Іменем Сталіна просякнені всі його поезії часу другої світової війни, повні совєтського ура-патріотизму.

Доповідач сказав, що творчість П. Тичини є яскравим прикладом того, як заломлюється людина під тоталітарним режимом. Примусовість совєтизації Тичини очевидна, хоч його твори мають світлі образи, справляють враження начебто щирих, позбавлені езопівщини.

Проф. В. К. Чапленко на ряді прикладів показав, що недавні поезії П. Тичини, попри їх зміст, мають багато формалістичних досягнень. Зокрема, доповідач зупиняється на ритміці його поезій. П. Тичина використовує всі можливі в українській мові поетичні розміри; як новатор, запроваджує нові, досі невживані, використовує багатство української народної мови, запроваджує новотвори, архаїзми, льокалізми.

Роблячи висновки з аналізи творчого шляху поета, проф. В. К. Чапленко сказав, що творчість П. Тичини є зразком того, як тоталітарна сила нищить творчу індивідуальність. Численні уривки з нескінчених творіт свідчать про нездійснені наміри. Повноцінним надбанням для української культури є лише твори раннього періоду творчости поета. Деякі поезії навіть у большевицьких умовах втрачають свою цінність, бо в них забагато згадується ім'я Сталіна, що на черговому етапі не є популярним. Очевидно, в умовах повної свободи на Україні вартість багатьох поезій Тичини знеціниться. Формальні осяги його матимуть значення лише в історії української культури, а майбутній читач відчує в його поезіях совєтського часу ту ж фальш, що й в офіційній совєтській пропаґанді.

Після доповіді відбулась дискусія.

Білоруський літературознавець, проф. А. О. Адамович, розповів, що в 20-х роках П. Тичина був популярним у Білорусі. „Сонячні клярнети" знав кожний, хто цікавився літературою. Ще не досліджено впливу Тичини на білоруських поетів, який безумовно був. Проф. Адамович мав нагоду особисто зустрічати П. Тичину, який справив на нього враження своєю наче жіночою кволістю. Очевидно, совєтизація Тичини не пройшла гладко, був внутрішній спротив. Можливо, що поет застосовує демонстративну примітивізацію, пишучи речення неможливі для справжнього поета. Совєтизація — це щит Тичини. Він хоче лишитися музичним інструментом. Музика його поезії лишилась, слова совєтизовані.

К. Т. Туркало зупинився на шкільних роках П. Тичини, про які він чув від недавно померлого М. Ковалевського, товариша юних літ поета. У Чернігові була трійця товаришів: Микола Ковалевський, Тодось Садовський (помер 1943 року) і Павло Тичина. Вони були однолітками, всі походили з духівництва і, хоч вчились у різних школах, були близькими товаришами. Микола Ковалевський, з молодих років був виразним самостійником, розповідав Туркалові, що Тичина змолоду не виявляв національних почуттів. К. Туркало висловив думку, що, можливо, П. Тичина, бажаючи бути чинним як поет, виявив тверду волю, відкуповуючись своїми просовєтськими поезіями.

Проф. І. Д. Замша розповів, що зустрічався з П. Тичиною в 1917-20 роках, коли часто разом перебував з ним на свята в урочищі Дніпросоюзу „Дідущина". П. Тичина в той час вражав своєю зовнішньою кволістю, виглядав, як аранжерійна рослина. Тікав від людей, сидів над кручею в зелені і щось писав.

Заступник голови Комісії для Дослідів над Пореволюційною Україною і Совєтським Союзом, д-р І. П. Лисяк - Рудницький, який головував на засіданні, в своєму заключному слові сказав, що, на його думку, Тичина є ліриком, музикою, але не є філософом. Промовець нагадав, що В. Барка у своєму романі „Рай" інтерпретує пасивність, як останній засіб самооборони.

Комісія передбачає дальші дослідження творчости П. Тичини та інших українських письменників, що творять в совєтських умовах.

Л. Д.

ПЕРШИЙ РІК КОЛЬОРОВОЇ „ВЕСЕЛКИ"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

льорами — чорним і двома іншими. Це так само скріпило його притягальну силу для молодих читачів, але збільшило й кошт продукції, бо двокольорові ілюстрації вимагають подвійного клішування, а журнал треба тричі давати на машину.

Вміщування пребагатого ілюстративного матеріялу (кількість ілюстрацій доходить до 30 на число, тобто по дві ілюстрації на кожну сторінку) в трьох кольорах змусило видавництво придбати власну клішарню.

Врешті в 1957 р., першому році кольорової „Веселки" зайшла ще одна новина, що входить вже у внутрішню побудову журналу, а саме — введено дві англомовні сторінки з суто українознавчим матеріялом і лекціями української абетки. Через те ці сторінки ніяк не порушили основних принципів, на яких журнал базується. Це стосується, зокрема, його українознавчого характеру й національного виховання.

Введення цих сторінок викликало мішану реакцію громадянства, і навіть дало привід до жвавої дискусії на шпальтах преси чи в приватних розмовах. Це показує, якою важливою й актуальною є ця проблема. Досі ніхто не мав відваги заглянути їй прямо в вічі, хоч ця проблема існує не від січня 1957 року, тобто від моменту введення англомовних сторінок до „Веселки", а від першої хвилини, коли нога першого українського емігранта-піонера стала на Американську землю.

Одначе, нечисленні противники англомовних сторінок переконуються щораз більше в їх потребі, бо 1. чи це нам приємно, чи ні — неґацією не змінимо голого життьового факту, що є велика частина навіть новоприбулих український дітей, і то дітей активних діячів на громадському полі, які не знають української мови або знають її дуже слабо і не вміють української грамоти. Англомовні сторінки дають цим дітям змогу знайомитися з українознавчим матеріялом, а лекції абетки вчать їх рідної грамоти. 2. Англомовні сторінки дають українським дітям змогу знайомити з „Веселкою" й українською проблематикою своїх шкільних колеґ-неукраїнців і вчителів. 3. Англомовні сторінки допомагають українським дітям у публічних школах опрацьовувати українознавчі теми.

Це були б ті найважливіші переживання й зміни, які довелося перебути „Веселці" протягом її першого „кольорового" року. Всі вони змагали до покращання журналу, хоч і були пов'язані з збільшенням матеріяльних витрат.

Чи є ще якісь можливості поступу? Є їх багато: збільшення кількости сторінок, уведення окремої обкладинки, вилучення англомовних сторінок в окрему вкладку, офсетний друк і багатокольоровість журналу.

Ці зміни лежать у межах наших спроможностей, але вони можливі тільки при матеріяльній підтримці громадянства, бо, як читачі „Свободи" могли переконатися на підставі фінансових звітів видавництва і інформативних статтей у цій справі, самі передплати далеко не покривають коштів видання „Веселки".

У час, коли „Спутніки" затьмарюють небозвід, коли посилюється фізичний і моральний тиск на нашому народі по той бік залізної завіси, коли навіть тут, у вільному світі, частина нашого громадянства заломлюється психічно під впливом технічного, політичного та пропаґандивного наступу совєтів, а деякі громадяни навіть пишуть чолобитні листи до большевицьких провідників та накликають до ревізії й зміни нашого відношення до окупанта рідної землі — ми повинні з тим більшою наснагою присвятити свою увагу проблемі національного виховання нашого молодого покоління, що тут у вільному світі, має зберегти чисту національну душу, коли наші діти на рідній землі не мають змоги цього зробити.

Одним, хоч і не єдиним засобом для цього є дитячий журнал „Веселка", що саме закінчує четвертий рік свого життя й готується вступити в новий, 1958-ий рік. Збіркова кампанія на пресовий фонд „Веселки", що саме ведеться, повинна дати змогу нашому дитячому журналові вступити у новий рік його життя з успіхом і вірою, що п'ятий рік видання буде повний нових успіхів.

В. Б.

ВИБОРЦІ НЮЙОРКСЬКОГО СТЕЙТУ ХОЧУТЬ ГРАТИ В „БІНҐО"

Ню Йорк. — Під час вівтіркових виборів у стейті Ню Йорк більшістю 592,308 голосів, виборці заявилися за те, щоб в усіх місцевостях цього стейту дозволено було грати в „бінґо". „За" — голосували 1,573,961 виборець, а проти — 981,653. Таким чином гра в „бінґо" стала законно дозволеною. Але окремі міста мають право заборонити у себе цю гру. У „бінґо" грають переважно по церковних залях, призначаючи прибуток із цієї гри на добродійні цілі.

КОЛИШНІЙ СЕКРЕТАР ОБОРОНИ ВИЛСОН КУПИВ 500 УДІЛІВ КОРПОРАЦІЇ ДЖЕНЕРАЛ МОТОРС

Дітройт. — Колишній секретар оборони Чарлз Е. Вилсон повідомив, що купив 500 уділів Корпорації Дженерал Моторс після того, як його вибрали до ради директорів цієї фірми. Коли в січні 1953-го р., Вилсон був найменований на секретаря оборони, він мусів продати всі уділи цієї корпорації. Якби він цього не зробив, то мав би тепер 120,000 уділів. Один уділ коштував тепер Вилсонові $38.12.

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ДРУГУ, ГРІЗНІШУ ХВИЛЮ АЗІЙСЬКОЇ ІНФЛЮЕНЦИ

Ню Йорк. — Д-р Ричард Е. Шоп із Роккфеллерового Інституту Лікарських Дослідів вважає, що може прийти друга хвиля азійської інфлюенци, небезпечніша від теперішньої. Ця друга хвиля може бути подібна до тої жахливої грипозної хвилі, яка восени 1918 року, під назвою „еспанки", спричинила смерть мільйонів людей. Перша хвиля „еспанки" навесні 1918 року також була досить лагідною.

● **Англійське** летунсько-морське командування перенесло свою головну на Середземному Сході кватиру з острова Кипр на Середземному морі частинно до Кенії у Східній Африці, а частинно до Адену на Арабському півострові. Таким чином англійський уряд помалу приготовляє автономію для Кипру і зменшує свій ґарнізон на цій важливій летунсько - морській базі.

Читайте українські книжки й газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ФОНД „ВЕСЕЛКИ"

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою пожертву на фонд і передплату дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 4.

	Передплата	Пожертва	Разом
Г. Перець, Шикаґо	4.00	2.00	
Д. Шмагала, Клівленд	4.00	1.00	
Н. Праско, Мілвокі	4.00	1.00	
Ю. Ковальчик, Йонкерс	4.00	1.00	
Ю. Вожаківський, Нюарк	4.00	1.00	
М. Личак, Форд Сіті	4.00	1.00	
Н. Стадник, Ніянтік	4.00	1.00	
С. Александрук, Провіденс	4.00	1.00	
В. Боднар, Медовбрук	2.00	1.00	
Л. Курилко, Сиракюз	1.00	1.00	
М. Вайґт, Вавхуля	10.00		
Д-р П. Грицеляк, Шикаґо	5.00		
О. Олексюк, Торонто	4.00		
Д-р О. Волянський, Ютика	4.00		
Б. Галібей, Джерзі Сіті	4.00		
І. Пізняк, Вест Калдвел	4.00		
С. Окрух, Шикаґо	4.00		
Д. Горулко, Морістави	4.00		
С. Сендеґа, Філейвіл	2.00		
М. Герісон, Вестбюрі	2.00		
А. А. Вовк, Гастінґс он Гадсон	2.00		
В. Саюк, Нортгептон	2.00		
І. Бараник, Джансон Сіті	2.00		
О. Серафин, Джексон Гтс	1.00		
В. Костер, Мантейнсайд		25.00	
Ю. Пасічник, Балтімор		10.00	
І. Дух, Ню Йорк		3.25	
М. Гурак, Клівленд		3.00	
Г. Васлій, Гррісбург		3.00	
І. Покотиленко, Шикаґо		3.00	
В. Шеремета, Дітройт		3.00	
А. Іванішка, Гадлей		2.00	
Н. Ракуш, Шикаґо		2.00	
К. Стефанович, Мінеоля		2.00	
Н. Багрій, Шикаґо		2.00	
І. Повх, Сентрал Фолс		2.00	
М. Тарасюк, Клівленд		2.00	
Н. Кравчишин, Вілмінґтон		2.00	
М. Баланчук, Шикаґо		2.00	
Т. Гатлан, Клівленд		2.00	
З. Стефанів, Нюарк		1.00	
І. Мулярчик, Дітройт		1.00	
К. Ніщеменко, Варрен		1.00	
Д-р С. Горак, Дітройт		1.00	
Д. Деменко, Мт. Вернон		1.00	
З. Дончук, Филаделфія		1.00	
В. Кляйнер Форт Вейн		1.00	
Ф. Фалінський, Вайтесборо		1.00	
Р. Керницький, Сентрал Ісліп		1.00	
М. Крат Гемтремк		1.00	
Н. Боднар, Гілсайд		1.00	
І. Давидчук, І. Тавнтон		1.00	
В. Карабан, Каплей		1.00	
М. Кахній, Дітройт		1.00	
А. Евацишин, Ґрінфілд С.		1.00	
Б. Лечин, Овіґо		1.00	
Г. Самійленко, Монтклер		1.00	
М. Куземка, Ню Йорк		1.00	
М. Щурко, Нюбурґ		1.00	
Разом . . .	$ 85.00	$ 98.25	$ 183.25
Раніше проголошено	$ 266.50	$ 410.10	$ 676.60
Разом все . . .	$ 351.50	$ 508.35	$ 859.85

У Парижі відбувся VI Конґрес „Зарева"

Безпосередньо після 6-го Високошкільного Курсу Українознавства і XXI Конґресу ЦЕСУС-у відбувся в Парижі в днях 22-23 вересня ц. р. VI-ий Конґрес Об'єднання Українських Академічних Товариств „ЗАРЕВО". ОУАТ „ЗАРЕВО" охоплює в своїй системі ряд студентських товариств і країових союзів в різних країнах Европи, Північної і Південної Америки та являється, як ідеологічне Об'єднання, надзвичайним правним членом Центрального Союзу Українського Студентства (ЦЕСУС).

На Конґрес „ЗАРЕВА" прибули делеґати із Бельгії, Німеччини, ЗДА і Франції. Між делеґатами приявні вітали на Конґресі дотеп. довголітнього президента ЦЕСУС-у Павла Дорожинського, що прибув до Парижу на XXI Конґрес Студентської Централі з Ню Йорку, як також новообраного президента ЦЕСУС-у Едварда Бродацького з Лювену.

Після виголошених писемних і усних привітів, Конґрес вислухав звітів уступаючого Центрального Проводу, що їх зложили: голова — Аркадій Жуковський, генеральний секретар — Василь Михальчук, і пресовий референт — Марта Калитовська. На основі обширних звітів розвинулася довша дискусія, в якій делеґати з поодиноких країн доповнювали звіти уступаючого Проводу та займали становище до цілого ряду питань, зв'язаних з діяльністю Об'єднання, зокрема обговорюючи можливості праці в майбутньому. Уділюючи абсолюторію і подяку дотеперішнім членам Проводу за їхню дворічну діяльність, VI-ий Конґрес обрав нові керівні органи Централі „ЗАРЕВА".

Центральний Провід: Павло Дорожинський — голова; Василь Нагірняк (ЗДА) — 1-ий заступник голови, Лев Винницький (Канада) — 2-ий заступник голови, Іванна Мірчук (Німеччина) — генеральний секретар, Володимир Бакум (ЗДА) — секретар, Едвард Зінкевич (ЗДА) — члени. Контрольна Комісія: Аркадій Жуковський (Франція) — голова, Василь Михальчук (Франція) і Богдан Коваль (Арґентина) — члени. Товариський Суд: Микола Плавюк (Канада) — голова, Іван Жеґуц (Німеччина) і Іван Троняк (Канада) — члени. Керманичем Центральної Управи Стипендійного Фонду ім. О. Ольжича залишився надальше д-р Петро Стерчо.

Конґресом керувала Президія на чолі з Едвардом Бродацьким — предсідником і Любомиром Вачинським секретарем.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Канаді

Посвячення „Українського Дому" в Торонті

6-го жовтня 1857 відбулося відкриття „Українського Дому" в Торонті при 83 Крісті вулиці. Посвячення довершив о. кан. Петро Каменецький в сослуженні оо. д-ра Б. Липського, П. Хомина, В. Жолкевича та Яр. Бенеша. В бенкеті, яким проводив інж. В. Безхлібник, окрім цих священиків, взяли участь: посадник Торонта — Н. Філіпс, пос. Іван Яремко, пос. Артур Малоні, заст. голови філії УНО — Т. Гуменюк, які зложили привітання, а окрім них господар бенкету прочитав список представників українських організацій та установ і письменні привітання. Говорив ще голова Управи „Українського Дому" мґр. В. Кліш. В концертовій частині взяли участь: Хор СУМ-у „Прометей" під дир. проф. Л. Туркевича, як теж солісти: д-р В. Тисяк, Соня Сахно, Г. Ярошевич, Марта Кравців-Барабаш, А. Ярошевич і Орися Станґрет.

Дім набули спільно всі ті організації, що містилися в домі „Просвіта" при 140 Бетирст, як ЛВУ, УСТ „Україна" та Т-во „Просвіта".

Свято УПА в Торонті

13-го жовтня в Українськім Домі при вулиці Крісті відбулося Свято УПА з нагоди св. Покрови. Свято влаштувало Т-во б. Вояків УПА при співучасті братніх організацій, з участю понад 1000 осіб. Свято почалося виступом жіночого хору ОЖВЛУ „Чайка" під дир. проф. Л. Туркевича, який відспівав пісні: „Гей не дивуйтесь", „Пішов милий", та „Ішов жовняр з войни". Доповідь прочитав П. Рогатинський з Дітройту. По рефераті був сольоспів Марії Брездень: „Моя Україно" Віленського і „Жита" Гнатишина", в супроводі на піяні Орисі Станґрет. Художнє читання Р. Василенка твору Р. В. „Мати" закінчило першу частину Свята.

„І вони часом присняться" — уривок з писання Хрона: „Зимою в бункрі" відчитала Аріядна Стебельська, а Г. Ярошевич відспівав Шевченка-Лисенка: „Ой чого ж ти почорніло зеленеє поле" і Євсевського Олеся: „В долині тихий сон летить". Відтак знову худ. читання Р. Василенка оповідання про старого гуцула і леґіня. Сумівський хор „Прометей" під дир. проф. Л. Туркевича відспівав Сметани „Слава Героям", Лисенка „Ой пущу я кониченька" і партизанську пісню „Розлягалися тумани", яку приявні бурхливо оплескували.

Свято закінчилося відспіванням національного гимну.

Доповідь „Фронтом до дитини" в Торонті

Під таким наголовком і гаслом Об'єднання Українських Педагогів у Канаді почало 13 жовтня серію доповідей, присвячених матерям і батькам українських дітей. Цього дня, в залі УНДому, 191 Липинкат, тему: „Модерні методи плекання немовлят (до 3-ох років життя) — з педагогічного боку розглядала пед. Марія Завадівська, а з лікарського д-р Степан Кучменда.

Ціллю доповідей є допомогти батькам у виховному процесі дітей і молодого покоління в теперішніх обставинах життя української спільноти в Канаді.

Доповідь Л. Ортинського в Торонті

В неділю 29-го вересня в залі Українського Канадійського Леґіону відбулася доповідь Голови Братства кол. Вояків І Дивізії УНА д-ра Л. Ортинського на тему: „Завдання комбатантів І Дивізії УНА". По доповіді відбулася дискусія і висвітлено філм фотомонтаж „Шляхами І Дивізії УНа".

В суботу, 9-го листопада, в Торонті, Канада, помер у 20-ій провесні життя

НАШ НЕВІДЖАЛУВАНИЙ СИН, БРАТ і ВНУК

БОГДАН КОСАЧ

ПОХОРОНИ відбудуться в Торонті, у вівторок, 12-го листопада, а в неділю, 17-го листопада, в українській православній церкві св. Володимира — при 14-ій вулиці в Ню Йорку буде відправлена ПАНАХИДА.

Прибиті горем і смутком:

Юрій КОСАЧ — батько
Юрій КОСАЧ, мол. — брат
Наталія КОСАЧ — бабця
і Маріянна з Кричевських КОСАЧ

Спорт

„ЛЬВІВ" — САКСОНІЯ 1:0 в. о.

В неділю, 27 жовтня змагання „Львова" проти Шенфілд Іншуренс були відкликані з причини азійської інфлюенци — в неділю 3 листопада „льво'яни" павзували, бо суперник Саксонія не мав складу й віддав пункти без бою (воковером). Українська дружина, яку жде ще згаданий відложений матч проти Шенфілд Іншуренс, з 7 пунктами й воротами 14:14, займає четверте місце в табелі, за Джермен Американс (12 пунктів), Польонією (11) і Акрон Мадярс (8). За „Львовом" стоять Шенфілд і Менсфілд (по 5), Саксонія (2) і Банатер (0).

О. Г.

УСК НЮ ЙОРК — ГОБОКЕН СК 1:2

Перша програ УСК-у, Ню Йорк.

Ню Йорк, 4 листопада. — Цим разом УСК — Ню Йорк „мусів" програти проти дійсно сильної дружини Гобокен СК. Вправді втрата двох точок — це досить поважна справа, однак з другого боку була нагода і проводові і змагунам перевірити свої спроможності проти сильнішого противника, а Гобокен цього року таким є... Ми абстрагуємо від того, що при більшому щасті УСК міг землісувати, а то і виграти, однак деякі слабі сторони УСК-у таки виявилися... Наливайко в помочі плутався, наче б стратив голову, Панкевич на обороні панічно боявся дійсно доброго правокрилового противника й атака не могла розвинути жадної плянової гри... Навіть, як кілька разів і створились грізні ситуації під воротами противника, то не було кому здобути воріт...

Малі перегрупування, дещо більше віри в свої сили і, це буде фантазія, вкінці тренінги і тренінги можуть скоро довести до вдалого реваншу Гобокенові...

Ворота для УСК-у добув Арндт в другій половині гри.

Склад УСК-у: Цьолко, Шміґель, Панкевич, Наливайко, Гаврилюк, Колодій, Шпон (Голюка), Вітюк, Павлюк, Арндт, Василькевич, Свинтух. — Глядачів біля 750.

Інші висліди дружин УСК-у того дня:

Уск — резерва — Гобокен — резерва 6:1.

УСК рез. „Б" — Джермен — Гунґ рез. „Б" 0:2

Елизабет СК юньйори — УСК юньйори „А" 2:2.

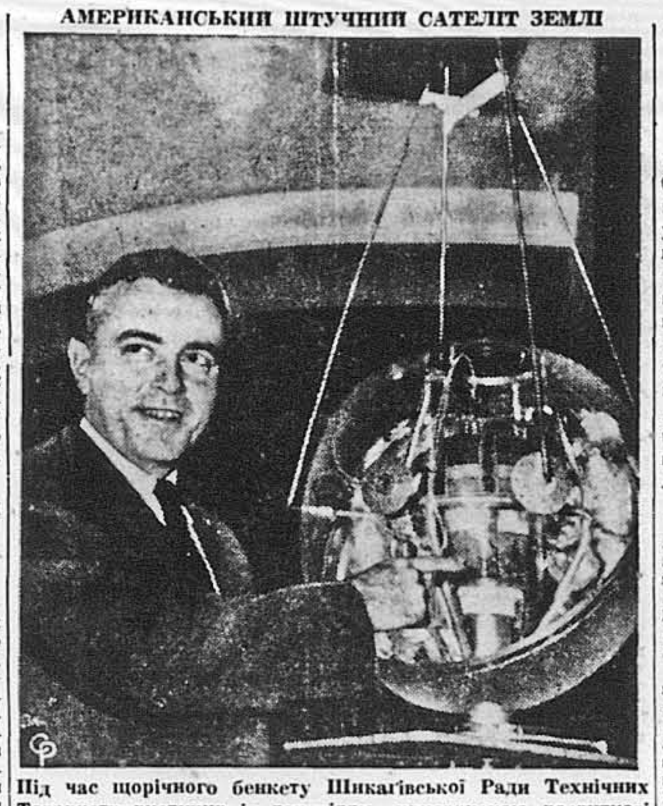
Греки СК юньйори — СК — юньйори „Б" 3:0.

УСК учні — Джермен — Гунґ. — учні 2:1.

Уск юньйори „А" проти Елизабет СК виявили, що вміють, хочуть грати. Серед них є нині вже ряд першоякісних кандидатів до перших дружин, хоч програна лише 0:3. УСК Юньйори „Б" проти доволі сильних греків, доказує, що й друга група юньйорів УСК-у скоро почне теж добре грати. (Іх)

● **Президент Айзенгавер** відлетить гелікоптером із майдану перед Білим Домом у п'ятницю 8-го листопада до Джермантавну, Мериленд, на відкриття нового будинку головної квартири Комісії Атомової Енергії. О 2.30 по полудні, він відлетить, і за 15 хвилин вже буде в Джермантавні.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ШТУЧНИЙ САТЕЛІТ ЗЕМЛІ

Під час щорічного бенкету Шикаґівської Ради Технічних Товариств виступив із доповіддю, присвяченою розвиткові американської сателітної програми, член комітету Міжнародного Геофізичного Року д-р Джан А. Сімпсон. Під час своєї доповіді він задемонстрував модель сконструйованого вже американського сателіта землі.

МекАртур дістав новий прапор американської армії

Ню Йорк. — На Губернаторському острові під Ню Йорком відбулася церемонія передання нового прапору американської армії генералові армії Даґлесові МекАртурові. „Прапор американської армії завжди відновлював відвагу й енергію, навіть і тоді, коли здавалося, що ця відвага зникла", — сказано в одній із промов на цій параді. Новий прапор армії — це буде урядовий прапор американської армії, який офіційно затверджено для цього роду збройних сил цієї країни по раз перший від 1775 року. Крім генерала армії МекАртура його передадуть ще іншим генералам армії Джорджові С. Маршаллові і Омарові Н. Бредлі. Президент Айзенгавер, також генерал армії, зреґнував із цього становища, коли став президентом ЗДА. Секретар армії Вілбер М. Бронер передав генералові армії Даґлесові МекАртур новий прапор армії і сказав, що заслуги цього генерала під час трьох воєн оправдують той факт, що він перший дістає цей прапор. В цій параді взяли участь ще такі визначні особи. Колишній президент Герберт Гувер, який в 1930 році найменував був МекАртура шефом штабу армії. Присутні були шеф штабу армії генерал Максвелл Д. Тейлор, колишній секретар армії Роберт Т. Стівенс і командант Першої армії генерал поручник Б. М. Браси.

Досі видобуто тільки малу частину світових запасів нафти

Шикаґо. — Директор Бюра для Економічних справ при Об'єднаних Націях Джан Рідман сказав у промові на Світовому Металюрґічному Конґресі, що досі вдалося людям видобути з надрів землі тільки незначну кількість нафти і мінералів. „Ми тільки надряпали ті всі скарби, які знаходяться в нашій землі", — казав директор Рідман. Наприклад в 1948 році запаси нафти в ЗДА оцінювано на 100 більйонів бочівок,, але й тепер їх оцінюють на стільки саме, хоч вже 9 років відбувається енергійне її видобування. Те саме діється з іншими скарбами землі. Головна проблема в тому, щоб ті скрби землі було доступні для всіх районів світу, а не тільки для промислово розвинених.

Шенлі старається про найменування на кандидата на сенатора в Ню Джерзі

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер прийняв резиґнацію свого здісниц - секретаря Бернарда М. Шенлі, який від 1952-го року працював із Айзенгавером. Шенлі написав Президентові, що важко приходилося йому залишати працю в Айзенгавера, але він заявив, що в майбутньому, якщо буде треба, буде знову працювати в Білому Домі." Президент відповів на це, що пам'ятатиме про цю обіцянку Шенлі і подякував йому „за віддану службу". Республіканський сенатор із Ню Джерзі Г. Александер Смит заявив, що Шенлі інформував його про свій замір кандидувати в 1958 році на становище сенатора з Ню Джерзі. Але сенатор Смит сказав, що він, хоч має 77 років, „не збирається залишити свого становища в чию-будь користь, хіба, що партійний провід зажадає цього від нього". Та Шенлі заявив 7-го листопада в Трентоні, що таки буде старатися про найменування на кандидата на сенатора, хоч про це становище старатимуться ще й інші республіканці. Таким робом заповідається гостра боротьба під час правиборів в 1958 році, яка може послабити Республіканську партію.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Короткі Вістки

ЗДА МАЮТЬ ДОВОЛІ УРАНУ

Ню Йорк. — Представник Комісії Атомової Енергії Дж. С. Джансон заявив, що ЗДА мають доволі урану, і тому уряд не мусить поширювати продукцію, цього основного сирівцю в атомовій добі. Але він сказав, що дослідники могли б і надалі вести пошукування за новими покладами урану, щоб можна було збільшити використання атомової енергії в найближчих роках, коли будуть масово послуговуватись нею для мирних цілей.

● **У Совєтах** випущено другом поштову марку ціною 40 копійок з написом російською мовою: „Перший у світі совєтський сателіт, 4 жовтня 1957". На марці зображені Земля, сателіт і орбіта, якою він кружляє.

● **Лорд Олтрінчем**, який три місяці тому написав був статтю з надзвичайно гострими критичними заввагами на адресу королеви Єлисавети, оприлюднив нову статтю з похвалами про її виступи в Канаді і ЗДА. Раніше він твердив, що від її промов слухачі діставали „кольку в боці", а тепер порівняв виступ Єлисавети перед телевізійними апаратами з свободою „голлівудських зірок".

● **У Каїро** в Єгипті завалився вночі з минулої п'ятниці на суботу 7-поверховий будинок. Коло 150 осіб видобуто з румовищ, між ними понад 20 убитих. Розмірно невисоке число убитих у переповненому мешкальному будинку пояснюється тим, що за півгодини перед катастрофою, заалярмована пожежна сторожа і поліція збудила всіх мешканців і вигнала в білизні на вулицю. Згинули здебільша ті, які побігли додому рятувати свої речі.

● **Роберта Б. Майнера** перевибрано на губернатора Ню Джерзі, хоч його молода дружина Гелен не голосувала на нього. Пані Майнер не мала права голосу в стейті Ню Джерзі, бо вона вийшла заміж 9 місяців тому, а перед одруженням жила в Оберліні, Огайо. Щоб мати право голосування, треба прожити в стейті Ню Джерзі повний рік.

● **8-річна Сусанна Брави** мала вирішити в суді, з ким вона буде жити: з матір'ю чи з батьком, які розвелися і знайшли собі нових супутників у житті. Мала Сусанна запропонувала, щоб батько й мати знайшли більше помешкання, в якому могли б жити вчвірку. Суддя заявив їй, що це — неможлива річ, і тоді дівчинка рішилася жити з матір'ю.

● **Літак, що віз до Москви румунську делеґацію** на святкування жовтневої революції, так сильно вдарився підвоззям об землю на летовищі Внуково, що розлетівся, при чому згинули три члени залоги й один із румунських делеґатів, чільний комуніст Ґріґоре Преотеаза. Летовище було окутане густою мрякою. Совєтський уряд висловив співчуття румунському урядові, що в цьому нещасливому випадку добачив „поганий знак".

ВСЯЧИНА

ЩО ЇСТЬ БДЖОЛИНА МАТКА?

Англомовні люди запитаються: „Що їсть королева бджіл?" А ми, українці, просто питаємося: „Що їсть матка бджіл?" Бджоли ставляться до своєї матки так, немов би вона була і їх королевою і їх мамою. Головний обов'язок її нести ячка, з яких множаться бджоли. Денно може знести до двох тисяч ячок. Ячка всі однакові. Всіх своїх „дітей" бджоли годують так званим „матковим студенцем" впродовж перших двох і пів дня. Опісля тією поживою годують лише тих кілька, що мають розвинутися в матки. Дехто каже, що й людина надзвичайно добре почувається від „маткового студенцю". Та, за, за фунт такого „студенцю" бджолячого треба заплатити $10,000.

ГРИБ СПРИЧИНЯЄ ГАЛЮЦИНАЦІЇ

Директор паризького музею, проф. Гайм, повідомив академію наук про свої спроби з грибом з Середньої Америки, званим теонакальт, який викликає галюцинації. Індіяни вживають гриба для своїх ритуальних урочистостей.

Три спроби, що їх перевів проф. Гайм, дали надзвичайні висліди. „Кілька хвилин після проковтнення гриба", каже професор, „завважав я зорові порушення й душевні сенсації. Речі почали подвоюватися, друковані літери стали пластичні. Побуджений до веселости, відчув я заворот голови, без неприємних вражень. Протягом двох годин став я гостем магічної виставки, що відбувалося в голубій атмосфері, опісля в світі, який мене оточив, не бачив я нічого матеріяльного".

Проф. Гайм далі студіюватиме американський гриб, щоб можливо застосувати його в медицині.

ПРЕЗИДЕНТ ДЕРЖАВИ ЗАМІТАВ ВУЛИЦІ

Президент індонезійської республіки д-р Ахмед Сукарно дав мешканцям столиці добру лекцію чистоти й гігієни. Він разом із своїми міністрами та іншими високими службовцями прочистив вулиці, спрятавши на них мітлою цілі купи сміття й гною. Пізніше жінки міністрів те саме зробили на базарі, де лежала купою зігнила городина. Чи цей добрий приклад провідників держави засоромив юрбу скомунізованих громадян Індонезії, цього не знаємо.

КНИЖКА И ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ В ДОМІ ЛЮДИНИ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори УНДому, 316 Відд., відбудуться в четвер, 14-го листопада 1957 р., о год. 8-ій веч. На порядку нарад є також номінація кандидатів на уряд Т-ва на 1958 рік, тож присутність усіх членів є конечно вимагана. Всі залеглі вкладки мусять бути вирівняні цього місяця у зв'язку зі замкненням рахунків Т-ва. Тому просимо усіх членів платити всі біжучі і залеглі вкладки на цих зборах. — Уряд.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Т-во „Укр. Січ", Відд. 170, повідомляє, що збори відбудуться у п'ятницю, 15-го листопада 1957 р., о год. 6-ій веч. у приміщенні УНДому — 433 Hoboken Ave. Проситься довгуючих членів прийти і вирівняти свої вкладки до кінця року. — П. Мелень, предс.; В. Плечонь, касир і І. Грабар, секр.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників

Посмертні Згадки

СТЕФАН МУДРИЙ, довголітній член Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 347 УНСоюзу в Millville, N. J., помер 18 жовтня 1957 р., проживши 69 років. Полишив у великому смутку дружину Анну, 2 синів Стефана і Івана, 3 доньки Марію, Ольгу і Олену, 2 зятів, 2 невістки і 4 внуків. Похорон відбувся 21-го жовтня, з пох. заведення до української православної церкви, при участі Родини, Членів Т-ва і Знайомих, а опісля на церковний цвинтар Hogbin Rod, Millville, N. J. — В. Й. П!

Гр. Тимій, секр.

ВОЛОДИМИР ПАВЛОВИЧ, бувший учитель на Рідних Землях, нар. 8-го жовтня 1899 року в Рогатині, Україна, прибув до Америки в 1948 р., член УНСоюзу, Відд. 437 „Самопоміч" в Рачестері, Н. Й., по довгій і тяжкій недузі, помер 14-го жовтня 1957 р. Залишив у смутку дружину Михайлину, доньку Любу, зам. Шміґель, трох синів, Романа, Ярему і Ореста та внучку Таню. Похоронні обряди відбулися 19 жовтня 1957 р., з пох. заведення до церкви св. Йосафата, а опісля похоронено на кладовищі Holy Sepulchre Cemetery. — В. Й. П!

ЙОСИФ БУРБЕЛА, довголітній член Т-ва „Любов", Відд. 370 УНСоюзу в Ню Гейвені, Кон., упокоївся в Бозі 21-го жовтня 1957 р., по короткій, а тяжкій недузі, проживши 65 років. Покійний народився 1892 р. в селі Підгори, пов. Теребовля, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1918 р. Покійний був щирим громадянином на всіх ділянках свого трудолюбимого життя брав активну участь. В церковному житті був членом церковного хору і аматарського гуртка при церкві Т-ва „Бандурист". В національному житті ніколи не жалів датків та любив свій нарід. Залишив у смутку сина Йосифа, зам. доньку Марію Гижу і 5 внуків. Похорон відбувся 24 жовтня, з пох. заведення до церкви св. арх. Михаїла, при участі Родини, Членів і Приятелів, а опісля на кладовище св. Лаврентія. — В. Й. П!

В. Гіна, секр.

● РОЗШУКИ ●

МИХАЙЛИНУ з Лацуків ДОСТАНКО, родом з Радехівщини, Галичина, яка виїхала до Америки в 1913 р., пошукує її сестра **Марія**. Хто знав би про неї або вона сама, хай голоситься на адресу:
T. RUDENSKY,
12 Chalmers Street, St. Catherines, Ontario, Canada.

Юрій Щербан пошукує **СТЕПАНА СЛОБОДЯНЮКА** з села Заболотів, п. Коломия, перебував в Марсель, Франція, тепер живе в Америці. Писати на адресу:
GEORGE SCHERBAN
340 Hindsdale St., Brooklyn 7, N.Y.

БОЙКО ЯВДОХА пошукує свого рідного брата **ЮРКА ДУТКУ**, Станіславська обл., Бурштинський р-н, село Поділла. Хто знав би про нього, або він сам, прошу зголоситися на адресу:
ANTHONY KOSCIW,
Elm St.,
E. Blackstone, Mass., U.S.A.

Пошукую рідного брата ДМИТРА ПИРТКО, зі села Поляни, пов. Кросно. В 1947 р. був у Чехословаччині. Хто знав би про нього, або він сам, прошу ласкаво писати на адресу:
Ivan PYRTKO
3054 Merwyn Ave.
Pittsburg 4, Pa.

ТАРЗАН, ч. 3964. Все згідно з пляном.

— Я притягну колоду до берега, — сказав Генрі. — Ви опікуйтеся ним... повне лікування!

Француз приклав долоню до уст і наполегливо закликав...

Негайно тузені тубільців висипали з гущавини, несучи шнури і гаки до зачеплювання!